

СВЯТЛО ДУШЫ

ТВОРЧАСЦЬ

«ым жа захапляе чытана пазэя Яўгеніі Янішчыц» Магутнай духоўнай энергіяй, нейкай празрыстасцю, смуткам, трывогай, святлом. Невыпадкоўка Р. Барадулін у вершы «Яшчэ адно прызнанне Палессю» пісаў: «Зоры, як вершы Жэні Янішчыц, — з суму і са святым».

Пазэя «казачнай птушкі Палесся», менавіта так называлі паэтэсу, пачынаеца з любові да радзімага краю, з захаплення жыццём, яго харастром і непаўторнасцю для кожнага асобнага чалавека. Сваю душу паэтэса параноўвае з чуйным карэннем, якое заўсёды адчувае родную зямлю. Яўгенія Янішчыц ганарыцца і мазалімі на далонях, што «таксама ад любви да зямлі».

Любоўю да творчасці нашай зямлячкі было пранікнута і першае раёнае свята беларускай пазэї, якое нядайна адбылося ў вёсках Веляніца і Рудка Пінскага раёна.

Цудоўныя мясціны... Жаўруковую песню спявавае ціхая Ясельда. Бярозы, што растуць ля хат, шамяцяць ветліва, зычліва. На сэрцы радасная бесклапотнасць. Тут нарадзілася Жэнія. «Пад сонцем найвышэйшай пробы» прашло яе дзяцінства, пачаліся пошуки асабістага шляху.

Сонечна было ў святочны дзень. Людзі малі магчымасць набыць цікавыя кніжкі, прыняць удзел у літаратурнай вікторыне. Дарэчы, пераможцай яе стала Соф'я Іванаўна Ліпчук.

Шмат зацікаўленых сабралося каля фотавыставы Іллі Вакуліча «Зямля і людзі». Побач саматка-

ныя рушнікі, рознакаляровыя «вясёлкі», цудоўная вышыўка, самавырабы з дрэва, зробленыя рукамі землякоў дзяўчыны з Ясельды. Усё вабіла сваёй іскравасцю. Але самае цікавае — успаміны тых, хто добра ведаў Яўгенію Янішчыц, разам з ёю рос, вучыўся, працаваў.

Былі на свяце і лепшая сяброўка Жэні Paіca Bікенцеўна Ганчарык, і члены Саюза пісьменнікаў БССР Казімір Камейша, Уладзімір Дзюба, прадстаўнікі мясцовага літабяднання «Арбіта» Алесь Бібіцкі, Валерый Грышкавец, Зіновій Вагер, Леанід Крывецкі. На беразе ракі гучалі вершы самой пазэты, а таксама радкі, прысвечаныя ёй. Школьніцы Святланы Мельнік і Елена Шпакоўская, як здалося мне, чыталі найпрыгажэй. Самі дзяўчынкі з Парэчча, таму, натуральна, і вершы зямлячкі ім бліжэй і даражэй.

Родны брат Яўгеніі Міхail Iosifavіch Янішчыц успамінае: «Вясёлая была, харошая. Пісала пра Яўсінню і Сцяпану, пра кожнага з нас і роднае Палессе...».

Есць у пазэты прыгожы верш, дзе «вясковых Сцяпанай» яна называе Інтэлігентамі, бо кожны такі чалавек «Інтэлігентна хлеб расціў, інтэлігентна дом галубіў», чуў музыку «у ручая, у зор, у лесу», і часу не хапала «унікаць у шумны век прагрэсу».

Настаўнік Аркадзь Міронавіч Грэчка успамінае: «Жэнія вучылася добра, асабліва любіла пазэю, марыла стаць настаўніцай беларускай мовы і літаратуры».

«Людзі ведаюць нашу

Жэню як таленавітую пазэту, — успамінае сяброўка Paіca Bікенцеўна, — для нас жа, аднавяскуюцаў, Яўгенія Янішчыц заўсёды застанецца вясёлай, доброй, чулай Жэнія».

Сяброўка успамінае, як з'явіўся адзін з вершаў Яўгеніі. Захварэла цётка Клава. Жэнія была ў Мінску. Тэлефанавала дадому і заўсёды пыталаася: «Як там цётка Клава?» А аднайчы прачытала па тэлефоне верш, прысвечаны дарагому чалавеку.

Будучая пазэса скончыла філалагічны факультэт БДУ. Працавала Яўгенія Янішчыц і ў ЦК ЛКСМБ, і літкансультантам «Сельскай газеты». Была рэдактарам аддзела пазэї часопіса «Маладосць». Што датычыцца першых вершаў, то яны ў рэспубліканскім друку зявіліся ў 1964 годзе, калі Жэнія была яшчэ школьніцай.

У нашай зямлячкі выйшла ў свет шмат кніг. За книгу «Пара любові і жалю» ёй прысуджана ў 1986 годзе Дзяржаўная прэмія БССР імя Я. Купалі. Яўгенія Янішчыц—лаўрэт прэміі Ленінскага камсамола (за книгу «Дзень вечаровы»). Вершы яе перакладаліся на русскую, украінскую, балгарскую, польскую, німецкую, іспанскую, англійскую і іншыя мовы.

Яўгенія Янішчыц гордая, шчырая, адкрытая. Яна рвецца да святла і цяпла. Для мяне асабіста пазэта перш за ўсё зямлячка, аднакласніца маёй маці, таксама Яўгеніі. Яны разам хадзілі ў дзевяты клас у Парэччы. Матуля шмат расказвала пра сяброўку: «Працавала Жэнія

лу, ідзе са школы па дарозе, якая шла праз поле, заўсёды складзе верш...»

...У пазэты ёсць такія радкі: «Апынуся калі сядзішчород чорных варон, — я памру, ды не буду па-іхняму каркаць...» Вельмі цяжка жыць з такім сэрцам сядзішчород мітусні, адчужанастці недаверу, зайдзрасці і абыякавасці, жорсткасці і хамства. Яўгенія Янішчыц сама лічыла сябе непрыручаную птушкай.

Такі ўжо, напэўна, лес таленту — выплесніца ў адзіным парыве натхнення і адысці назаўсёды, без пары, пакінуўшы нашчадкам сваю ўсхваліваную споведзь, адысці без пары, пакінуўшы вялікае жыццё ў творчасці.

Дзякую, «палеская ластаўка», за шчырыя вершы. Людзі іх не забудуць — пасведчанне таму свята пазэї, якое стане традыцыйным і будзе збіраць на бераг Ясельды кожны год у першую ліпеньскую нядзелью ўсё больш аматараў творчасці дзяўчыны з Палесся.

Т. КАЗАК,
студэнтка факультэта
журналістыкі БДУ
імя У. І. Леніна.

Здымак М. Лінкевіча.